

**Ба Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии
Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон**

Ҷомеаи шаҳрвандӣ нисбати ғавт ва захишавии зиёди шаҳрвандони мулкӣ ҳангоми боздошти худсарона ва гирдиҳамоиҳои сулҳҷӯёна дар Вилояти Мухтори Кухистони Бадахшони Ҷумҳурии Тоҷикистон нигарони амиқ изҳор намуда, аз мақомоти Тоҷикистон барои гузаронидани тафтишоти қатъӣ дархост ба амал меоранд.

Ҷомеаи шаҳрвандии Тоҷикистон нисбати ҳодисаҳои қарибулвуқӯ дар шаҳри Хоруғ, ВМКБ-и Тоҷикистон, ки давоми якчанд рӯз дар натиҷаи бархӯрд миёни намояндагони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва сокинони маҳаллӣ 3 нафар шаҳрванди мулкӣ ғавтидаву зиёда аз 16 нафар чи аз миёни аҳоли ва чи аз миёни намояндагони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ захмӣ гардиданд, изҳори нигаронӣ мекунад.

Сабаби ноғамӣ ғавти фоҷиавии сокини 29-солаи деҳаи Тавдеми ноҳияи Роштқалъа Зиёбеков Гулбиддин гуфта мешавад. Мувофиқи иттилооти мавҷуда, Зиёбеков Гулбиддин ҳамроҳ бо ду сокини дигари деҳа 25-уми ноябри соли 2021, соати 11:30 бо вақти маҳаллӣ аз ҷониби кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқи ВМКБ захмӣ шуда буданд, ки яке аз онҳо – Тутишо Амиршоев дар натиҷаи захмӣ шудан ғавтид.

Ба гуфтаи шохидон, боздошти Зиёбеков Г. дар ҷойи ҷамъиятӣ дар назди мағозаи хӯроқворӣ сурат гирифтааст, ки намояндагони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ роҳро банд карда, оташ кушодаанд, сарфи назар аз ҳузури дигар одамон, ки фармон додаанд, то рӯй ба девор гардонидаву дастҳояшонро бардоранд, дар сурати камтарин ҳаракат ба ҳаво ё замин тир ҳолӣ кардаанд. Зиёбекови захишударо ба зӯр ба мошин шинонда, ба самти маркази ноҳияи Роштқалъа бурдаанд. Баъди чанд муддат ҷасади ҷавонро ба хешовандонаш медиҳанд.

Бино ба фарзияи расмӣ, Зиёбеков гӯё бо гумони содир кардани ҷиноятҳои дар моддаҳои 181, қ. 3 («Гаравгонгирӣ бо гуруҳи муташаккил») ва 189, қ. 3 («Барангехтани адовати миллӣ, наҷодӣ, маҳаллӣ ё динӣ») Кодекси ҷиноятӣ Тоҷикистон муқарраргардида дар ҷустуҷӯ қарор дошта, ҳангоми муқобилият нишон додан захмӣ шудаву дар роҳ ба даҳони худ тир ҳолӣ карда, меғавтад.

Худи ҳамон рӯз сокинони ноҳия бо роҳбаладии хешовандони қурбонӣ бо дархости тафтиши воқеаи мазкур ва ба ҷавобгарӣ ҷалб кардани гунаҳгорон ҷасади марҳумро ба назди МИХД-и ВМКБ дар шаҳри Хоруғ мерасонанд. Баъдан дар назди МИХД бо иштироки сокинони шаҳри Хоруғ ва дигар ноҳияҳои вилоят гирдиҳамоӣ сурат мегирад. Дар ҷараёни гирдиҳамоӣ миёни эътирозгарон ва кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ занонзанӣ ба миён меояд, ки дар натиҷа муқобили эътирозгарон тир кушода шуда, боз як нафар сокини минтақа ҷавтидаву чанд нафари дигар ҷароҳатҳои гуногун мебардоранд.

Худи ҳамон рӯз дар ВМКБ алоқа маҳдуд гардида, тамоми шабакаҳои интернетӣ хомӯш мешаванд. То субҳи 26-уми ноябри соли 2021 дар шабакаҳои иҷтимоӣ иттилоъ дар бораи ҷавти боз як нафари дигар пайдо шуда, то имрӯз иттилоъ оид ба ҷавти ин нафарон мавҷуд аст: Зиёбеков Гулбиддин, Тутишо Амиршоев ва Гулназар Амирбеков.

Аз ҷониби Прокуратураи ВМКБ аз рӯйи далелҳои ҳодисаҳои 25-уми ноябри соли 2021 ва тирпарронӣ дар маркази Хоруғ парвандаи ҷиноятӣ оғоз карда шуд. Инчунин, бино ба иттилои ВАО-и минтақавӣ, дар маркази маъмури ҷораҳои бехатарӣ пурзӯр карда шуда, ҳамзамон дастрасӣ ба интернет мавҷуд нест. Ба ғайр аз ин, ба гуфтаи сокинони маҳаллӣ, роҳҳо ба самти шаҳр банданд.

Бегоҳи 26-уми ноябри соли 2021 роҳбарони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва қудратӣ бо мурочиат баромад карданд, ки агар эътирозгарон майдонро тарк накунанд, барои пароканда кардани гирдиҳамоӣ аз қувва истифода бурда мешавад. 27-уми ноябри соли 2021 гирдиҳамоии одамон дар майдони марказии Хоруғ, бевосита дар назди бинои шаҳрдорӣ вилоят идома ёфт, ҷасадҳои ҷавтидагон аз майдон барои гӯронидан бурда шуданд, дар натиҷаи идома ёфтани бархӯрдҳо боз чанд нафари дигар, аз ҷумла намояндагони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва қудрати захмӣ гардида, гуфтушунидҳо оғоз ёфтанд. Дар назди сафоратхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хориҷи кишвар гирдиҳамоиҳо ба дастгирии аҳолии шаҳри Хоруғи ВМКБ идома доранд.

Мо аз таъсиси гурӯҳи махсуси қорӣ бо иштироки тамоми ҷонибҳои манфиатдор оид ба таҳқиқи марғи Зиёбеков Гулбиддин ва дигарон, инчунин кафолати тафтишоти ошкоро истиқбол мекунем. Мо аз мақомоти кишвар даъват менамоем, ки дар ўҳдадорӣҳои худ устувор бошанд ва барои ҳалли мусолимадомези низоъ ва пешгирии нақзи ҳуқуқи инсон дар оянда тамоми талошҳои заруриро ба харҷ диҳанд.

Ҳуҷҷатҳои байналмилалӣ, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон низ аъзо аст, қоидаву тартиби дақиқи риояи ҳуқуқи инсонро ҳангоми амалисозии ҷаъолият дар ҷаҳорҷӯбаи адолати судии

чиноятӣ пешбинӣ намудаанд. Ҳамин тавр, моддаи 6 (1)-и Паймони байналмилалӣ оид ба ҳуқуқҳои шахрванди ва сиёсӣ¹ ҳуқуқ ба ҳётро ҳамчун ҳуқуқи ҳар як инсон эътироф кардааст, ки бояд бо қонун ҳифз шавад. Худсарона аз ҳаёт маҳрум кардан мумкин нест.

Кумитаи СММ оид ба ҳуқуқи инсон таъкид мекунад, ки истифодаи қувва ва яроқи оташфишон бояд на танҳо истифодаи нерӯро ба назар гирад, балки оё амалиёти давлатӣ дуруст сурат гирифта ва ба нақша гирифта шудааст ва оё ин амалиёт хатар ба қони иштироукчиён доранд ё не. Дар чунин ҳолатҳо масъулияти исбот бар дӯши давлат аст, чун танҳо давлати узв ба иттилооти дахлдор дастрасӣ дорад ва уҳдадор аст ҳама нақзи Паймонро софдилона тафтиш кунад.

Принсипҳои асосии истифодаи қувва ва силоҳи оташфишон аз қониби қормандони нигоҳдорандаи тартиботи ҳуқуқӣ² муайян мекунанд, ки дар ҳама ҳолатҳое, ки истифодаи қувва ё силоҳи оташфишон ноғузир аст, шахсони масъули нигоҳдории тартиботи ҳуқуқӣ:

- а) дар истифодаи чунин қувва худдорӣ нишон медиҳанд ва дар асоси вазнинии қинояту ҳадафи қонунӣ амал мекунанд;
- б) эҳтимолияти осеб ва қарохат расониданро қам қарда, ҳаёти инсонро ҳифз менамоянд;
- в) дар муҳлатҳои қўтоҳ расондани ёрии тиббӣ ва дигар қумақҳоро ба қилҳоҳ захишуда ва зарардида таъмин месозанд;
- г) мусоидат менамоянд, то ҳешовандон ё дӯстони наздики захишудаҳову осебдидагон дар муҳлати қўтоҳ огоҳонида шаванд.

Қормандони интизомӣ аз силоҳи оташфишон муқобили одамон истифода намебаранд.

Гузоришқари маҳсус оид ба масоили мусоидат дар барқарорсозии ҳақиқат, адолати судӣ, қуброн ва қафолатҳои роҳ надодан ба нақзи ҳуқуқҳо қаноби Пабло де Грейффа қайд қард, ки тақрибан дар ҳама ҳолатҳо яке аз тақозоҳои аввалини қурбониён эътирофи осеб қидани онҳост. Ин на танҳо ҳуқуқи талаб қардани товони зарар қарои қам қардани азобу укубат, балки барқарор намудани ҳуқуқҳои дағалона поймолшудаи қабрқидаро дар назар дорад ва ба одамон мефалҳмонад, ки давлат манфиатҳои онҳоро ба назар меқирад. Барқарорсозии ҳақиқат метавонад ба таҳқими эътимод мусоидат кунад. Эътироф ва эътимод шартҳои ҳатмӣ ва натоиқи адолати судӣ мебошанд ва қубронпулӣ эътимодро тавассути он нишон медиҳад, ки ниҳодҳои муҳталиф то қӣ андоза нақзи ҳуқуқи инсонро ба таври қиддӣ қабул мекунанд.

¹ ПБХШС дар Тоҷикистон 4-уми апрели соли 1999 ба ҳуқми қонун даромада, тибқи моддаи 10-и Қонститутисияи Қумҳурии Тоҷикистон қузъе аз системаи ҳуқуқии Қумҳурии Тоҷикистон ба шумор меравад.

² Аз қониби ҳаштумин Қонгресси Созмони Милали Муттаҳид оид ба огоҳсозӣ аз қиноят ва муносибат бо ҳуқуқвайронқунандагон қабул шудааст, Гавана, Куба, 27-уми август — 7-уми сентябри соли 1990.

Дар робита ба гуфтаҳои боло, намояндагони ҷомеаи шаҳрвандӣ ба давлат тавсия медиҳанд:

1. Муқобили аҳолии шаҳри Хоруғ, ВМКБ аз ҳад зиёд истифода бурдани қувва ва яроқи оташфишон фавран қатъ карда шавад.
2. Тафтишоти саривактиву самараноки ҳама ҷавабҳои шаҳрвандӣ ва захмгириҳо, аз ҷумла дар боби асоснокӣ ва зарурати истифодаи қувва ва яроқи оташфишон аз ҷониби мақомоти ҳифзи ҳуқуқ дар давраи аз 25-уми ноябри соли 2021 ҳангоми боздошти Зиёбеков Г. ва дар давраи гирдиҳамоиҳои 25-27-уми ноябри соли 2021 дар шаҳри Хоруғ гузаронида шавад.
3. Шахсони гунаҳгор дар ҷавби сокинони мулкӣ дар шаҳри Хоруғ ба ҷавобгарӣ ҷалб карда шаванд.
4. Оид ба ҷараёни тафтишоти гузаронида ва ҷораҳои андешидашуда аҳоли сари вақт огоҳ карда шаванд.
5. Ҳуқуқи конститутсионии ҳар як шахс барои баргузор намудани ҷамъомади ороишта ва изҳори андешаи худ оид ба масъалаҳои муҳимтарини иҷтимоӣ эътироф карда, аз ҳама гуна таъқиби шахсоне, ки дар ҷамъомаду намоишҳои ороишта иштирок кардаанд, ҷӣ дар шаҳри Хоруғ ва ҷӣ берун аз он худдорӣ намоянд.
6. Дар Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон дилхоҳ намудҳои алоқа барқарор карда шаванд.
7. Баҳри барқарор намудани боварӣ ва ҳамкорӣ миёни тарафҳо ҷораҳои сиёсӣ, иҷтимоӣ-иқтисодӣ ва ҳуқуқӣ андешида шаванд, то ба бозгашт ба мочаро роҳ дода нашавад.
8. Қумаки равонӣ ба аҳолии шаҳри Хоруғ, хусусан ба занон ва кӯдакон, инчунин равоншиносони омӯзишдида дар марказҳои тиббии шаҳр таъмин карда шавад.
9. Барои таъсиси Маркази мустақили мониторинги вазъият дар ҳайати намояндагони ташкилотҳои ҷамъиятӣ дар шаҳри Хоруғ мусоидат карда шавад.
10. Барои рушди иҷтимоӣ иқтисодии вилоят, аз ҷумла ҷалби сармоягузори ба соҳаҳои иҷтимоӣ, рушди инфрасохтор, таъсиси ҷойҳои корӣ барои ҷавонону занон, дастгирии иҷтимоии табақаҳои осебпазири вилоят тадбирҳои зарурӣ андешида шаванд.

МАТН БАРОИ ИМЗОГУЗОРИИ ТАШКИЛОТҲОИ ҶАМЪИЯТӢ, ТҒД-И БАЙНАЛМИЛЛАЛӢ ВА МИЛЛӢ БОЗ АСТ. АГАР ДАР МУРОҶИАТНОМА ИМЗО ГУЗОШТАН ХОҲЕД, ЛУТФАН, НОМИ ТАШКИЛОТИ ХУДРО БО СУРОҶАИ ЭЛЕКТРОНИИ notorturetjk@gmail.com ИРСРОЛ НАМОЕД.

Тамос бо чомеаи шаҳрвандӣ:

1. Ташкилоти ҷамъиятии «Маркази ҳуқуқи инсон», директор - Халилов Нурмахмад (+992) 918679606, hrc.tajikistan@gmail.com
2. Ташкилоти ҷамъиятии «Дунёи ҳуқуқ», директор – Гулчехра Холматова, (+992) 907730411, gulchehra00@gmail.com

-
1. Ташкилоти ҷамъиятии "Дафтари озодиҳои шаҳрвандӣ"
 2. Ташкилоти ҷамъиятии "Дунёи ҳуқуқ"
 3. Фонди ҷамъиятии "Ташаббуси ҳуқуқӣ"
 4. Ташкилоти ҷамъиятии "Солимии ҷамъият ва ҳуқуқи инсон"
 5. Фонди ҷамъиятии "Нотабене"
 6. Ташкилоти Ҷамъиятии "Ҳуқуқ ва Беҳбудӣ"
 7. Ташкилоти ҷамъиятии "Маркази ҳуқуқи инсон"
 8. Ташкилоти ҷамъиятии "Маркази мустақили ҳифзи ҳуқуқи инсон"
 9. Ташкилоти ҷамъиятии "Анҷумани ҳуқуқшиносони Помир"

Илова карда шуд:

10. Ассотсиатсияи "Машваратчиёни халқии Ҷумҳурии Тоҷикистон"
11. Фонди ҷамъиятии "Ваш Выбор"
12. Фаррух Хонходжаев, н.и.и., магистри сиесатшиносӣ, таҳқиқгари мустақил
13. Ташкилоти ҷамъиятии Ҷавонони маъюбидошта ва волидони кӯдакони дорон маъюбият "Шоҳсанам"
14. Central Asia Consulting. INC
15. Ташкилоти ҷамъиятии "Даҳр"
16. Ташкилоти ҷамъиятии "Начоти кудакон"
17. Ташкилоти ҷамъиятии "Номус ва Инсоф"
18. Ташкилоти ҷамъиятии "Кухҳои Помир"
19. Ташкилоти ҷамъиятии СПҶ "Сарчашма"
20. Ташкилоти ҷамъиятии "Имкон"
21. Ташкилоти ҷамъиятии "Наш мир"
22. Шероз Шарипов, журналист
23. Ташкилоти ҷамъиятии "Ибтидо"
24. Ташкилоти ҷамъиятии "Расонанигор"
25. Фаррух Ахроров
26. Ташкилоти ҷамъиятии "Журналистика ва Демократия"
27. Ташкилоти ҷамъиятии " Иттиҳодияи волидайнӣ сарбозони вилояти Суғд "
28. Ташкилоти ҷамъиятии "Занони Шарқ"